

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What was the important city in North Africa at the end of the Geonic era and who were its most famous Rabbis?
2. Who was Rabbainu Chananel's most famous disciple?
3. Which great Talmudic sage, poet, and philosopher lived in Lucena, Spain? Who was his successor?
4. Who were R. Yitzchak Alfasi's greatest disciples?
5. How old was R. Yosef ibn Migash when he died?

This and much more will be addressed in the second lecture of this series: "Rav Yitzchak Alfasi and the Rise and Fall of North African Jewry".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series VI Lecture #2

RAV YITZCHAK ALFASI

AND THE RISE AND FALL OF NORTH AFRICAN JEWRY

Presented by Rabbi Shmuel Irons

I. African Jewry in Antiquity

A.

Now the cities ill-treated the Jews in Asia and all those also of the same nation which lived in **Libya, which joins to Cyrene** , while the former kings had given them equal privileges with the other citizens, but the Greeks affronted them at this time, and that so far as to take away their sacred money and to do them mischief on other particular occasions. When, therefore, they were thus afflicted and found no end of the barbarous treatment they met with among the Greeks, they sent ambassadors to Caesar on those accounts. He gave them the same privileges as they had before and sent letters to the same purpose to the governors of the provinces, copies of which I subjoin here, as testimonials of the ancient favorable disposition the Roman emperors had towards us.

Josephus, Antiquities

[In the year 116] The Jews who are in Lybia fight against other aliens dwelling there. Likewise in Egypt and in Alexandria. In Cyrene and the Thebaid, they rush into a great rebellion; but in Alexandria, the side of the pagans triumphs. **Eusebius, Chronicon**

B.

כי אתא רב דימי אמר, רב חנן קרטיגנאה משתעי: מעשה בא לפני רבי יהושע בן לוי. כתובות כז:

R. Dimi said when he came: R. Hanan of **Carthage**[na] told a story: A case came before R. Joshua b. Levi. **Kesubos 27b**

הני תשע דראש השנה כנגד מי? אמר רבי יצחק דמן קרטיגנין: כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה בתפלתה. ברכות כט.

R. Yitzchok of **Carthage**[na] said: [The nine benedictions in the Tefilas Musaf of Rosh HaShana correspond] to the nine times that Channah mentioned the Divine Name in her prayer. **Berachos 29a**

C.

אמר רבי אבא בר רב יצחק אמר רב חסדא, ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב: מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים, ומצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין את ישראל ולא את אביהן שבשמים. מנחות קי.

Rav Yehudah said in the name of Rav: From Tyre to Carthage, the nations know Israel and their Father who is in heaven; but from Tyre westwards (?) and from Carthage eastwards (?) the nations know neither Israel nor their Father who is in heaven .

Menachos 110a

D.

(דברים ל"ב) בגוי נבל אכעיסם - אמר רב חנן בר רבא אמר רב: זו אשה רעה וכתובתה מרובה. רבי אליעזר אומר: אלו הצדוקים, וכך הוא אומר: (תהלים י"ד) אמר נבל בלבו אין אלקים וגו'. במתניתא תנא: אלו אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי שמהלכין ערומים בשוק, שאין לך משוקץ ומתועב לפני המקום יותר ממי שמהלך בשוק ערום. יבמות סג:

I will provoke them with a vile nation.(Deuteronomy 32) . . . In a Baraita it was taught: This refers to the people of Barbaria (Tunisia) and the people of Mauretania (Morocco) who go naked in the streets; for there is nothing more objectionable and abominable to the Omnipresent than the man who goes naked in the streets. **Yevomos 63b**

II. Africa in the Geonic Era

A.

מה שנוגע לאפריקה הצפונית הנה בכל תקופת הגאונים אין אנו מוצאים ארץ ומדינה שיהודיה יעמדו במשא ומתן תמידי עם הישיבות הבבליות כיהודי צפון אפריקה. אלפי תשובות נשלחו לארץ זו. רבו ביחוד התשובות שנשלחו לקהלת קירואן במשך זמן של מאות שנה בקירוב. אחריה הולכות קהלות פאס, קאבס, תלמסאן, סגלמסא, תאהרת ואחרות. תקופת הגאונים ע' רי"ב ר' שמחה אסף

With regard to North Africa, it is evident that in the entire period of the Geonim we do not find a land or province where Jewry were in such constant contact with the Babylonian Yeshivas as North Africa. Thousands of responsa were sent to this land. A particularly large percentage were sent to Kairouan. This went on for close to three hundred years. Next in importance were the communities of Fez, Kabs, Tiemcen, Sagalmasa, Teharet, and others. **Tekufas HaGeonim - R. Simcha Asaf**

B.

כי יציאתנו מארץ מולדתנו לעבור להתגורר בארץ ישמעאל לא היה [אפשר] בלתי על ראית מגמת פני הרב . . . וכל אלה השנים שנתעכבנו בקירואן כבר הודעתך בכתבנו על איזה דרך נתעכבנו . . . וכראות כן בני הקהל קירואן . . . התחילו דבר אלינו עבור עמדנו . . . ויתננו בארץ גרותנו לחן ולחסד בעיניהם ובעיני המלכות. קטע הנמצא בהגניזה נדפס ב.J.Q.R. בכרך י"א עמוד 643

For our leaving the land of our birth to travel and dwell in the land of Yishmael was only [possible] because of our hope of seeing the face of the Rav. . . . I have already written you about details of the years that we tarried in Kairouan . . . And when the members of the community of Kairouan saw this . . . they began to speak to us about our staying . . . And He granted us charm and grace in the eyes of those who lived in the land of our sojourn and in the eyes of the government. **A letter from Rav Chushiel to Rav Shemaria discovered in the Cairo Geniza**

C.

אחרי א[ש]ר שלחננו חדלו אגרותיו כי נספח על חבורת ארץ [הצב] ולא ידענו מה [היה לה נבקש] שיודיענו ההגיעה אליו למען נשקט אם לאו למען נשלחה את נסח התשובות עוד שניה. . . . והנה הגד לפנינו כי יש במקומכם איש גדול בחכמה הר של תורה מר רב חושיאל בן מר רב אלחנן שמו ינצרהו יוצרו ותמהנו איך נתאפק מלשלוח מחקריו אל שער הישיבה למען ישתתף בדקדוקיה . . . י"ד באלול שי"ז. אגרת מרב האי גאון לקהלת קיראון בשנת ד' תשס"ו מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים – ר' שרגא אברמסון 97

After we have sent the [correspondence], they stopped sending us their letters. For they have subordinated themselves to the group of scholars in the land of Israel and we don't know what has become of our correspondence to them. Please inform us whether it reached them in order to set our minds at rest. If not, we will send them a copy of our original letter. . . . Behold, it has been told to us that there is a great man of wisdom in your area, a mountain of Torah, **Mar Rav Chushiel ben Mar Rav Elchonan**, may his Creator guard him. We are wondering, however, how is it that he has held himself back from sending his halachic analysis to the gates of the Yeshiva so that [the Yeshiva] too can share [the wisdom of] its fine points. **A letter sent to the community of Kairouan in the year 1006**

D.

דבריך כמו גשם נדיבות, ונדיב את ותקום על נדיבות,
 וכל בינה וכל חכמה נכונה אספתם כאסוף ביצים עזובות
 וכל שואל במרחקים וידרוש תבונה ממך תשיב תשובות
 ונטשת מדינתך ובאת וקבעת באפריקי ישיבות. ר. שמואל הנגיד

Your words are like a rain of gifts. You are gracious and stand by your graciousness. All understanding and wisdom did you gather together as one gathers abandoned eggs. And to all who ask and seek understanding, even from distant places, you issue responsa. You forsook your native land and came and set up Yeshivas in Africa.

R. Shmuel HaNagid

אי עניו אי חסיד אי גדול באפריקיתא ושם לו ברקת. מהספדו של ר. שמואל הנגיד

Alas, the humble man, the pious man. Alas the great man of Africa whose name was known in Tiberias [is no more]. **From the eulogy given by Rav Shmuel HaNagid**

III. Rabbainu Chananel

A.

ונחזור להזכיר דברי ארץ אפריקה. אחר פטירת רבינו ר' חושיאל נסמכו במדינת אלקירואן בנו ותלמידו רבינו חננאל ז"ל ורבינו נסים ברבי יעקב בן שאהון שקבלו מר' חושיאל וקבל רבנו נסים מרבנו האיי גאון שהיה אוהבו מאד ושולח לו ספרים בתשובות כל ספקותיו על יד. ורב שמואל הלוי הנגיד על יד רבנו נסים היה שותה מימיו של רבנו האיי והיה מהנה מנכסיו לרבנו נסים מאד שלא היה בעל ממון ולאחר כן נתחתן עמו ושלה בתו לרב יהוסף הנגיד לאשה. ראב"ד

After the death of Rabbi Chushiel, his son and disciple, Rabbainu Chananel, of blessed memory, was appointed [to head the Yeshiva] in Kairouan together with Rabbainu Nissim b. Rabbi Yaakov ibn Shahon. They were [both] disciples of R. Chushiel. [In addition,] Rabbainu Nissim received Torah guidance from Rabbainu Hai Gaon, who loved him very much and sent him [whole] works of responsa to all of his questions immediately [after he had received them from Rabbainu Nissim]. Rabbainu Shmuel HaNagid was able to drink of the waters of Rabbainu Hai through [the correspondence of] Rabbainu Nissim. R. Shmuel HaNagid would generously help support Rabbainu Nissim, who was not a person of means. Afterwards he became linked through marriage as Rabbainu Nissim sent his daughter to marry Rav Yehosef HaNagid. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

B.

מצאתי גירסא זו על העיקר בפירושי רבינו חננאל איש רומי. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף פו עמוד ב

I found this text in the commentary of Rabbainu Chananel *"Ish Romi"* [the citizen of Rome]. **Rashbam, Bava Basra 86b**

C.

וגם רבי' חננאל קיבל מרב האי גאון ור' יצחק האלפסי ור' נתן בעל הערוך קבלו מר"ח. תשובת מהרש"ל ס' כ"ט

Rabbainu Chananel also received Torah instruction from Rav Hai Gaon. Rav Yitzchak Alfasi and Rav Nasan, the author of the Aruch, received instruction from Rabbainu Chananel. **Responsa of Maharshah 29**

D.

ורב חננאל פירש תלתא סדרי בגירסא ישרה אלא שקיצר בפירושו מאד. מאירי בהקדמה לפירושו לאבות

Rav Chananel wrote a commentary to three of the orders of the Talmud (Moed, Nashim, Nezikin) with a flawless text. However, he was extremely terse. **Meiri - Preface to his commentary to Avos**

E.

וראינו לרבותינו הגאונים ז"ל פירש זולת זה הפירוש אבל זהו קבלה ומסורה מאבותינו. פירוש ר"ח לעירובין פג:

We have seen that our Rabbis, the Geonim, of blessed memory, have an explanation of this topic different than the one I explained. However, this explanation is based on a tradition and transmission from our forefathers. **Commentary of R. Chananel to Eiruvim 83b**

חזינן לרבנותא מגאונים פי' שמועה זו . . . ואנן קבלנו מרבנן זכר אדונינו לברכה . . . פירוש ר"ח לשבת ח.

We have seen that our Rabbis, the Geonim, have explained this topic in the following manner: . . . However, we have received a tradition from our Rabbis, may the memory of our masters be a blessing . . . **Commentary of R. Chananel to Shabbos 8a**

F.

תניא, אמר רבי יהודה: פעם אחת היינו יושבין לפני רבי עקיבא, ותשעה באב שחל להיות בערב שבת היה, והביאו לו ביצה מגולגלת וגמעה בלא מלח. ולא שהיה תאב לה, אלא להראות לתלמידים הלכה. ורבי יוסי אומר: מתענה ומשלים. עירובין מא.

It was taught: R. Yehudah stated: We were once sitting in the presence of R. Akiva, and the day was a Ninth of Av that occurred on a Sabbath eve, when a lightly roasted egg was brought to him and he sipped it without any salt. And [this he did] not because he had any appetite for it but in order to show the students what the halachah was. R. Yosei, however, ruled: The fast must be fully concluded. Eiruvim 41a

ביצה מגולגלת – בפ"ח קבלה בידינו כי ר' עקיבא אותה שנה מסוכן היה והביאו לר"ע הרופאים לגמע ביצה מגולגלת באחרית היום ור' יהודה לא דקדק לפיכך סמך על מה שראה ולא ידע העיקר על מה עשה כך. תוספות עירובין דף מא.

A lightly roasted egg: Rabbainu Chananel explained that we possess a tradition that Rabbi Akiva was actually critically ill that year and at the end of the day, the doctors brought Rabbi Akiva a lightly roasted egg to eat. Rabbi Yehudah was not familiar with the details of the story and that is why he relied on what he saw without knowing the full details behind the story. **Tosefes Eiruvim 41a**

G.

עליונים למטה ותחתונים למעלה – פי' ר"ח דאמרו הגאונים שקבלה בידם רב מפי רב דעולם הפוך היינו שראה שמואל דהוה יתיב קמיה דרב יהודה תלמידיה משום דמיחה בשמואל בפר' במה בהמה (שם דף נה). גבי ההיא איתתא דאתיא וצוחא קמיה דשמואל ולא אשגח בה א"ל רב יהודה לית ליה למר אוטם אזנו מזעקת דל וגו'. תוספות בבא בתרא י:

I saw a world upside down, the upper below and the lower above . Rabbainu Chananel explained that the Geonim have stated that they have a tradition that was transmitted from Rabbi to Rabbi that the upside world [that he saw] is referring to the fact that he saw Shmuel who was sitting in front of Rav Yehudah, his disciple. This [occurred because Rav Yehudah objected to the behavior of Shmuel (Shabbos 55a chapter "BaMeh Behaimah") by the incident of the woman who came and cried before Shmuel, but he ignored her. Rav Yehudah said to him: Does not the Master agree [that] 'He who closes his ears to the cry of the poor, he shall also cry, but shall not be heard'? (Mishlei 21:13) **Tosefes Bava Basra 10b**

H.

וכן בערוך והוא בר סמכא שכל דבריו נערכין על פי רבינו חננאל. ספר הישר לר"ת

The Aruch is reliable, for all of his words are arranged according to the commentary of Rabbainu Chananel. **Rabbainu Tam - Sefer HaYashar**

I.

וכל חכמי התלמוד כולם פה אחד הבקיים בדברי חכמי התלמוד מפרשים הדברים הללו בתורת משל וכמו שאמ' (תהלים מד:כד) הכת' עורה למה תישן ד' וכי אפשר לומר שיש עין כדכת' (שם יח:ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל יש לומר שיש אף ופה אלא כתורת מדמין כך כל דברי חכמי בתורת דימוי אבל הכל מודים שאין לפניו לא בכיה ולא שחוק ולא דמעה ולא אנחה מגוף אלא דברי החכמים בתורת דימוי כדברי הנביאים. פי' ר"ח לברכות נט.

All of the scholars of the Talmud, who are experts in the expressions of the Sages of the Talmud, unanimously maintain that these words were only meant to be metaphorical just as it is stated in Scripture: (Psalms 44:24) Awake, why do you sleep, O Lord? Is it possible to say that G-d has eyes [that can open and close]? [Or] as it is written: (Psalms 18:9) Smoke went out from his nostrils, and a devouring fire from his mouth. Is it possible to say that G-d has nostrils or a mouth? Rather, it was a lesson taught through metaphor. So, too, are all the words of the Sages to be understood as a metaphor. However, they all admit that in His presence there exists neither crying nor laughter nor tears nor groaning from the body. Rather, the words of the Sages were meant to be understood as a metaphor, just like the words of the prophets. **Rabbainu Chananel Berachos 59a**

J.

וכאשר ראה העתקת האומה בדלדול ובחסרון בגירסא ובחכמה . . . עלה בלבו שיקבץ כל מה שיש בידם מהקבלה לפי שראה שאריכות יש בגלות ונתקבץ עם חכמי דורו וקיבץ העקרים לאנשי אותו הזמן למשמרת לאות ותקנה תיקון יפה וחברה נמרץ כפי חכמתו ופולפולו וקראה משנה . . . ובאותו זמן נכתבה המשנה. הקדמה לפירוש רבינו ניסים

When Rabbi Yehudah HaNasi saw the enfeeblement of the Jewish nation with the loss of an accurate oral text and the loss of wisdom . . . he took it upon himself to gather together from the Sages of the generation all that they had from the oral tradition, for he saw that the diaspora would be prolonged. He gathered together the Sages of the generation and preserved the essence of their traditions as a sign [for the future]. He arranged it in a fine way and put it together according to his wisdom and logic and called it "Mishnah" . . . At that time the Mishnah was written. **Preface to the commentary of Rabbainu Nissim**

IV. The End of an Era

A.

ורב חננאל עשיר גדול היה שהיו באלקירואן סוחרים הרבה מטילים מלאי לכיסו והיו לו תשע בנות והניח עשרת אלפים אחר מותו. וכן רבינו ניסים לא היה לו בן ונפטרו שניהם ופסק התלמוד מארץ אפריקה ונשאר מעט מזער במדינת אל מהדיה ביד בני זוגמאר ובמדינת

קלעה חמאד ביד מר שלמה הדיין בן פורמש אבל לא נסמכו ברבנות ולא יצא טבעם בעולם.
ראב"ד ספר הקבלה

Rav Chananel was very wealthy, for there were many merchants in Al Kairouan who would offer him funding to go into joint business ventures. He had nine daughters [but no sons]. At his death, he left an estate of ten thousand gold coins. Similarly, Rabbainu Nissim did not leave over a son. When they died, Talmud study [on an advanced level] ceased from the land of Africa. A little was left in the city of Mahdia in the hands of the sons of Zugmar and in the city of Kila Chamad in the hands of Mar Shlomo HaDayan b. Purmash. They were not appointed as leaders [or Rabbis] and their renown did not spread across the world. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

B.

ודורם של שלשה אלה רב חננאל ורב ניסים ורב שמואל הלוי הנגיד הוא הדור הראשון
ברבנות וחזר כח התלמוד בארץ ספרד. ראב"ד ספר הקבלה

The generation of these three: Rav Chananel, Rav Nissim, and Rav Shmuel HaNagid HaLevi, were the first generation of Rabbis [after the Geonim]. From there, the power of Talmudic learning came back to Spain. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

C.

מעט ר' חננאל והלך נתמעט ידיעת החכמים והתרחבה מעלת החיבורים והפירושים. מפני
שמזמן פטירת רב האי גדלו הצרות וגנב לב הבריות לתת את העולם בלבם מרוב צרכם
אליו, לרוב העולים המסים והתשחורת והגזרות, ומעמס האומות עלינו. ועבר זמן הגאונות
והגיע זמן "הרבנות", והוא שלא נתעסקו בישיבה מפורסמת רק בארבעה סדרי, ומהם בתלתא
סדרי לבה, וגם מהם היו עוזבים קצת מסכיות. . . ובחמלת ד' על עמו בקום אחד מעיר ומוצא
עצמו שלם רואה עצמו מחויב לפי זמנו להועיל לאומתו כאשר יוכל. והיה מתקן עצמו
להרבות בחיבורו במכתבו מהם דרך פסק ומהם בדרך פירושו. מאירי בהקדמה לפירושו
לאבות

From the time of the reign of Rabbainu Chananel and on, the knowledge of the scholars became diminished and the importance of works and commentaries for their benefit grew. This was due to the fact that, after the passing of Rav Hai Gaon, the difficulties increased and it forced the people to invest more of their emotional and mental energies in their worldly needs. This [change of affairs] was caused by the increased yoke of governmental service and taxes and [anti semitic] decrees. The period of the Geonim now came to an end and the period of the "Rabbanus" (Rishonim) began. This period is marked by the fact that they only studied four of the six orders in the famous yeshivos and sometimes only three. And they wouldn't necessarily learn every single tractate within those orders. . . . There were [now] less scholars within the population. It it due to the immense compassion of Hashem that when a city would produce a single scholar that would have perfected himself, that scholar would [generally] feel himself duty bound under these circumstances to help his nation to the best of his abilities. He would then go on to develop the prerequisite skills and knowledge to write [important] works. Some of these were legal rulings and others were commentaries. **Meiri - Preface to his commentary to Avos**

V. Rav Yitzchak Alfasi

A.

וחזר כח התלמוד בארץ ספרד. והיו שם חמשה רבנים ושמותם כולם יצחק שנים ספרדיים והשלישי קרוב להם ושנים באו מארץ אחרת . . . ועוד גדול מכולם רב יצחק בר' יעקב בן אלפאסי מן קלעה חמאד ותלמידו של ר' נסים ברבי יעקב ור' חננאל היה והלשינו בו בארצו כלפה בן אלאעגאב וחיים בנו עד שברח ונכנס בספרד בשנת ד' תתמ"ח. וכבדו ונשאו ר' יוסף הנשיא בר' מאיר בן מהאגר ונכנס למדינת קורטובא ועמד שם מעט ואח"כ הלך למדינת אליסאנה ועמד שם עד יום מותו ונפטר בניסן בשנת ד' תתס"ג והוא כבן צ' שנה. והוא העמיד תלמידים הרבה ויצא טבעו בכל העולם וחבר הלכות כמו תלמוד קטן. ומימות רב האי גאון לא נמצא כמוהו בחכמה. ראב"ד – ספר הקבלה

From Africa, the power of Talmudic learning came back to Spain. There were at that period five Rabbis whose names were all Yitzchak. Two of them were native Spaniards, another came from an adjacent area, and two came from other countries. The greatest of them all was Rav Yitzchak b. Rav Yaakov ibn Alfasi (of Fez) [originally] from Kila Chamad. He was a disciple of R. Nisim b. R. Yaakov and R. Chananel. Khalfa ben Alajab and Chaim, his son, informed on him to the authorities and he was forced to flee. He came to Spain in the year 1088. R. Yosef HaNasi b. R. Meir ibn Mhajar honored and elevated him and he entered Cordova and stayed there for a short time. Afterwards, he went to the city of Lucena where he remained until his passing in the month of Nisan (or Sivan) of the year 1103. He was approximately ninety years old. He established many disciples and his renown spread throughout the world. He composed "[Sefer Ha]Halachos" which is an abridged version of the Talmud. From the time of Rav Hai, there has been no one to equal him in wisdom. **Raavad Sefer HaKabbalah**

B.

דסוגיא דידן להתירה ולא איכפת לן במאי דאמרי בגירסא דבני מערבא, דעל גמרא דילן סמכינן דבתרא הוא ואינהו הא בקיאי בגמרא דבני מערבא טפי מינן ואי לאו דהו ידעי דהא דבני מערבא לאו דסמכא הוא לא הו קא שארי לה אינהו. ר"ף סוף עירובין

The thrust of our (the Babylonian) Talmudic discussion is for leniency. We are not concerned with the text of Talmud Yerushalmi for we rely upon our Talmud. The reason is because it was compiled at a later date and they had greater knowledge of the Talmud Yerushalmi than we. If they were not certain that the [decision of the] Talmud Yerushalmi was not reliable, they would not have allowed it. **Rav Yitzchak Alfasi - Eirubin**

C.

ילאה אדם לחבר חבור כמוהו זולתו שהשכינה היתה שרויה עליו. ר"י הזקן הובא ע"י ר' מנחם בן זרח בהקדמתו לספר צידה לדרך

It would have been beyond human strength to create a work of that stature had not the Shechina been resting upon him [when he wrote that work]. **Ri HaZaken**

D.

איני צריך להרבות בגדולתו ובחכמתו כי היא גלויה לכל בעלי עינים כשמש בחצי השמים וכנפי צדקותיו בחבור הלכותיו פרושות על כל דורותיו ועל כל דורות הבאים אחריו כי לא נעשה עוד ספר יפה כמוהו בתלמוד אחר חתימתו חובה עלינו בכל דבר נכבד ומפואר לכבדו ולפארו ולקדשו ולטהרו ולהלבינו ולבררו כפי כחנו. ר' זרחיה הלוי בהקדמתו לספר המאור

I don't have to elaborate on [Rav Yitzchak Alfasi's] greatness and wisdom, for it is as obvious to anyone who possesses eyes as is the sun as it stands in the middle of the sky. The wings of his merit, through the composition of his "Halachos", spread out over all of his generation as well as over all the generations that have come after him. **Since the completion of the Talmud, such a beautiful work has not been created.** It is our responsibility towards anything honorable and venerable to honor, venerate, sanctify, purify, cleanse and refine it according to our ability. **Rabbi Zerachiah HaLevi in his preface to Sefer HaMaor**

E.

הנני סומך על הרב אלפסי אפילו אומר על ימין שהוא שמאל. ראב"ד בעל השגות

I am ready to rely upon Rav [Yitzchak] Alfasi even if he tells me that [which I deem to be] the right is actually the left. **Raavad III, author of the HaSagos**

F.

וההלכות אשר עשה הרב הגדול רבינו יצחק ז"ל הספיקו בעד כל החבורים ההם מפני שהם כוללות לכל התועלת הפסקים והדינים שצריך אליהם בזמננו זה ר"ל זמן הגלות. ובאר שם כל הטעיות אשר נמצאו לאשר היו לפניו בפסקיו ואין תפיסה עליו בהם אלא בהלכות מועטות לא יגיעו עד עשר בשום פנים. רמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה

The "Halachos" which the great Rav, Rabbainu Yitzchak, of blessed memory, authored, suffices to cover all that is contained within the previous mentioned works [which were composed after the Talmud], as it comprises all the rulings that a person needs in our era, i.e. the era of being in the diaspora. In his work he shows all of the legal errors which are found in the works that preceeded him. There are very few places [within his work] that are subject to criticism. In any case, the total does not even amount to ten. **Rambam in his preface to his commentary on the Mishna**

G.

נקבר בקבר זה ראש הראשים ואלוף הקדושים, ומחכים הישישים וחכם חרשים וקדשי הקדשים, הנזר והמצנפת האות והמופת, יחיד העולם ומלאו ממזרח שמש ועד מבואו, שר התורה מקור הבינות ושמעו הולך בכל המדינות, הרב הגדול מחסה עוז ומגדול אלופנו ורוח אפנו ככב נשפנו

ואור עפעפינו, הצדיק הענו אשר כמוהו לא היה לפניו, מר רב יצחק אלפסי זצ"ל נוחו עדן נכסף אל קדושו ושבה אל אלקים נפשו יום ג' בשבת עשרה ימים לחדש אייר (?) שנת ד' אלפים תתס"ג ליציירה יום עברה היום ההוא יום צרה יום חשך ואפלה יום ענן וערפל יום קדרו שחקים ואורותם ושק הושם כסותם הכוכבים אפלו והגבעות התקלקלו וכל ישראל נבהלו עלה לשיבה עליונה למנוחה שאננה זקן ושבע ימים לובש מלבוש מהללים ושם גדול כשם הגדולים לתת לו מהלכים בין השרפים והמלאכים. במרומי שמים יהל אורו בסתר עליון יהיה מגורו. ובצל ש-די יושב נכחו. וזיו השכינה ילך נכוחו תורתו תהי מבטחו ובהקיצו היא תשיחו יעמוד לגורלו ובבנין בית זבולו יעלה דרך גבולו כי"ר ונאמר אמן. כתב על גבי קברו הובא בס' תמים דרך

In this grave is buried the head of heads, the leader of the holy, the one who makes wise the elders and who knows the hidden wisdom and the holy of holies; the crown and mitre, the sign and wonder, the most unique individual in the whole world from its rising to its setting; the prince of Torah, the source of understanding whose renown spread throughout all the provinces; the great Rav who was the strong refuge and tower; our leader and the spirit of our nostrils; the star of our night and the light of our eye lids; the humble saint who is incomparable to anyone who preceded him; Mar Rav Yitzchak Alfasi, zt"l, may he rest in Eden. He longed for his Holiness and returned his soul unto G-d on Tuesday, the tenth of Iyar (?) the 4863th year since the creation (1103). That day was a day of [G-d's] anger, a day of distress, a day shrouded in darkness, a day of clouds and thick mist, a day when the heavens and their light blackened with gloom. They were clothed in sack cloth, the stars dimmed, the high places became ruined, and all of Israel were in turmoil. He went up to the Yeshiva on High, to complete rest. He was of old age, full of days, and clothed with praises and a good name like that of the greats [of previous generations] which granted him access to walk between the Seraphim and angels. In the heights of heaven his light shines. In the secret place of the most High will be his abode and in the shadow of the Almighty will he sit across from Him. The brilliant light of the Shechina will travel opposite him, his Torah will be his source of trust, and when he wakes it will be his conversation. He will arise to receive his lot and he will go up to the House of His Dwelling by way of His border. May this be His will and we should answer: Amen. **Inscription on the gravestone of R. Yitzchak Alfasi as quoted in Tamim Derech**

VI. Rav Yitzchak ibn Gias

A.

ורב יצחק בר יהודה הרב בן גיאת מגדולי מדינת אלסאנה גם הוא היה אוהב חכמה ודורש תורה מימיו והנגידים השנים רב שמואל ורב יהוסף בנו היו מכבדים ומנשאים אותו וכשנגזרה הגזרה על רב יהוסף הנגיד ברח עזריה בנו לר' יצחק זה הרב בן גיאת וזכר הרב חסד אבותיו שעשו לו וכבדו ונשאו ורצה להקימו לראש על קהל אליסאנה ושאר קהלות ספרד והוא עודנו נער. אבל אם ד' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו ונפטר ר' עזריה הלוי ונסמך ר' יצחק בר' רב יהודה ברבנות עד שנת ד' תתמ"ט וחלה חלי כבד מאד והביאוהו עבדיו לקורטובה להתרפא ונפטר שם ביום שבת והוציאוהו עבדיו מת מקורטובה וילכו כל הלילה ויארו להם באליסנא ויקבר שם עם אבותיו ומוסף על חכמתו ועל תורתו היה פייטן גדול ויודע בחכמה יונית והרביץ תורה הרבה והעמיד תלמידים הרבה. ומגדולי תלמידיו היה ר' יוסף הדיין בר' יעקב בן סהל חכם גדול ופייטן גדול וירא שמים נסמך בדיינות במדינת

קורטובא בשבט שנת ד' אלפים תתע"ג ונפטר בניסן שנת ד' תתפ"ד ושפט את ישראל י"א שנה ונפטר. ומתלמידיו היה ר' יצחק בר רב ברוך ור' ברוך בנו שנזכיר ור' יוסף ברבי צדיק בן צדיק וחכם בן חכם גדול ופייטן וירא שמים ונסמך בדיינות קורטובא בסיון שנת ד' תתצ"ח ופטר בשנת ד' אלף תתק"ט ושפט את ישראל י"א שנה. ראב"ד ספר הקבלה

Rav Yitzchak bar Yehudah ibn Gias was from the great men of the city of Lucena. He was a lover of wisdom and sought Torah all of his life. The two princes, Rav Shmuel HaNagid and his son Yehosef HaNagid, showed him honor and esteem. When the decree was carried out against Rav Yehosef HaNagid (in the year 1067), [the Nagid's] son Azariah fled to Rav Yitzchak ibn Gias. The Rav remembered the kindness that his fathers had shown him and he honored and esteemed [Azariah] and wanted to make him the leader of the community of Lucena and the other communities of Spain, [even though] he was still a young man. However, [as it is stated in Scripture (Psalms 128:1):] Unless the L-rd builds the house, those who build it labor in vain. Rav Azariah passed away, [however, very soon afterwards]. Rav Yitzchak b. R. Yehudah ibn Gias was appointed as Rav in Lucena and served until 1089. He became terribly ill and his servants brought him to Cordova to be cured. He died there on the day of Shabbos and his servants carried out his dead body from Cordova and traveled through the night. By daybreak they reached Lucena. He was buried there together with his forefathers. Besides his wisdom and Torah, he was a great poet. He knew Greek wisdom and spread much Torah and established many disciples. From amongst his greatest disciples was Rav Yosef HaDayan b. R. Yaakov ibn Sahal. He was very wise, a great poet and he possessed fear of Heaven. He was appointed to the position of dayan in the city of Cordova in Shevat 1113. He died in Nisan the year 1124. He judged the Jewish people for eleven years and then passed away. Amongst [ibn Gias'] disciples were Rav Yitzchak bar Rav Baruch and his son Baruch, which we will mention, and R. Yosef, his [own] son. He was a saint the son of a saint and a wise man, the son of a wise man. He was great man [in Torah], a poet and he possessed fear of Heaven. He was appointed over the city of Cordova in Sivan of the year 1138 and died in the year 1149. He judged over the Jewish people for eleven years. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

B.

וכבר הרבו הראשונים לדבר בזה על אותן מקומות שנוהגין לומר בר"ה ויום הכפורים כל נדרי ובא מעשה לפני הגאונים ואסרו כמו שכתוב בתשובותיהם ובהלכות ה"ר יצחק אבן גיאת. ספר כלבו סימן קמ"ח

The early authorities have already spoken at length regarding those places whose custom it is to say "Kol Nidrei" on Rosh Hashanah and Yom Kippur. This came to the attention of the Geonim and they forbade it, as it is written in their responsa and in the "Halachos" of R. Yitzchak ibn Gias. **Kol Bo Chapter 148**

אחר כמה זמנין מצאתי בהלכות הרב ר' יצחק בן גיאת זצ"ל (מאה שערים הלכות לולב) בשם הגאון רב פלטוי זצ"ל אשר כתב כי היבש פסול בין ביום ראשון בין ביום שני וכן לכל שבעת הימים, והוא לא הסכים עמו כי אפשר שלא נתגלה לו טעמו, וכבר ביארנו טעמו של דבר יפה יפה. שו"ת הראב"ד סימן ו

Some time afterwards, I found in the "Halachos" of HaRav R. Yitzchak ibn Gias, of blessed memory, ("Meah Shearim" Hilchos Lulav) in the name of Rav Paltai Gaon, of blessed memory, who wrote that a dried lulav is invalid for the first and second days and throughout all of the days of Sukkos. He, however, did not agree with him. It is likely because he was not aware of his reasoning. We have already beautifully explained the reasoning of this matter. **Responsa of Raavad III Chapter 6**

C.

ומה נעשה במלת שם מת אהרן ויקבר שם? ורב יצחק אבן גיא ז"ל הספרדי, פי' שם כמו 'אז', וכמוהו משם רועה (ברא' מט, כד), ואין צורך. רק לפי דעתי . . . אבן עזרא דברים פרק י פסוק ו

How are we to understand the verse (Deuteronomy 10:6): There Aaron died, and there he was buried. Rav Yitzchak ibn Gias, of blessed memory, of Spain, explained the [word "there"] to be the equivalent of the word "then". Similarly [he explained] (Genesis 49:24) from "there" is the shepherd, the stone of Israel. According to my opinion, however. . .

Ibn Ezra Devorim 10:6

D.

שירי בן גאית על מצח היקר הוחק ולמבצרי המליצה ישחק. ר' משה אבן עזרא – שירת ישראל

The poems of Ibn Gias are engraved on the forehead of the precious and it plays unto the ramparts of metaphor. **R. Moshe ibn Ezra - Shiras Yisrael**

ש-די שובבה חולת אהבה-הומה לרגעים על דת הכזבה
יום רחוק ידידה נפשה מאנה-הנחם, וידה על ראש נתנה,
וביד מעבידה דומה שכנה.
על כי שובבה עינה דאבה ובצורי רגעים ביתה חצבה

Oh L-rd, bring back the one who is faint with love, who contantly bewails the broken pledge. The day her beloved forsook her, she refused all comfort. She put her hands on her head and silently submitted to the hands of her enslavers. She has been wayward; she has carved her home in the treacherous cliffs of time. For this, her eyes grow dim with sorrow. **Rav Yitzchak ibn Gias**

E.

ואחריו החזיקו רבים מאחרוני הספרדים מאותם ששמענום. ומהם הרב רבי יצחק בן גיא וממנו אתנו פירוש נאה בקהלת מראה עניני החכמה ופיוטים גם כן רבים מספרים חכמות מיוחסות אליו בימי התשובה. אגרת התנצלות מאת ר' ידעיה בן אברהם הפניני מבדר"ש המובא בשו"ת הרשב"א חלק א סימן תיח

Many of the later Sefardic scholars followed [Rav Saadyah Gaon's] path. Amongst them was Rav Yitzchak ibn Gias. We have a beautiful commentary from him on Koheles (Ecclesiastes) in which he displayed his knowledge of [Greek] wisdom. Many of the poems that are attributed to him and said during the days of repentance contain such wisdom. **Rav Yedayah HaPenini**

F. Rav Yosef ibn Sahal

ופרעושים כפרשים ירוצון, וכעוף לאכל עורי יאוצון
 וכשעירים ירקדון סביבי, ואותי מתנומתי יקיצון.
 ונלאיתי הרג קטן וגדול, להכניעם-והם לא יעריצון.
 כגבורים במלחמתם קשי לב, אשר בנפל אחיהם יאמיצון.
 ואם יהיו מעט ביום עצלים, בבוא ליל כגנב יחרצון.
 והן נפשי בכל יום קצרה בם, וידי מהרג אותם יקוצון
 והפך מנשיכתם בשרי חברבורות כמו רמוץ ינצון
 א-להים החרימם כי בלי נום אני דוה והמה יעלצון.
 רב יוסף אבן סהל

And the fleas charge like war horses; they swoop down like birds to devour my skin.
 They caper around me like he-goats, and rouse me out of my sleep. I have become weary
 of killing both young and old to route them; yet they know no fear. They are stout hearted
 like warriors in battle who pluck up their courage when their comrades fall. Though they
 are a bit lazy during the day, when night comes they are as nimble as thieves. Day after
 day I loathe them, and my hands are sick of killing them; but their bites have covered my
 flesh with sores that blossom like pomegranates. Oh G-d wipe them out, for I am in
 anguish and cannot sleep - while they exult! **Rav Yosef ibn Sahal**

VII. Rav Yitzchak Albaliah

ר' יצחק בן ברוך בן יעקב בר ברוך בן אלבאליה מקהל קורטובה וקודם לכן היו אבותיו
 מקהל מרידה. וכשגבר טיטוס על ירושלים פייס ממנו שלישו שהיה ממונה על ספרד שישלח
 אליו משועי ירושלים ושלח לו מקצתם והיה בהם עושה פרוכת ויודע מלאכת המשי ושמו
 ברוך ועמד במרידה והוליד שם בנים. וקהל גדול היה שם במרידה. ושח לי ר' מאיר בן ביבש
 שראה גליון של רב סעדיה גאון ז"ל וכתוב עליו לקהל קורטובא ואלבירה ואליסאנה ובגאנה
 וקלסאנה ואשבילה ומרידה העיר הגדולה וכל ערי ישראל אשר סביבותיה. ומפני מלחמות
 חרבה מרידה וגלו אבותיו של ר' יצחק זה בן אלבאליה ושכנו בקורטובא והיו מגדולי העיר.
 ונולד ר' יצחק זה הרב באייר בשנת ד' אלפים תשצ"ה והיה דורש חכמה ואוהב תורה מימיו.
 ובא למדינת קורטובא חכם גדול מצרפת ושמו ר' פריגורס ועשה לו ר' יצחק זה טובה הרבה
 וספק לו כל צרכיו ויואל לשבת את האיש ולמד ממנו. ור' שמואל הלוי הנגיד היה אוהב
 אותו והוא עודנו נער והיה משגר לו ספרים ומתנות ומצוהו להשתדל ולקרוא. ונפטר ר'
 שמואל הנגיד בשנת ד"א תתט"ו. וכתב רב יצחק זה מחברת עיבור וכל סודו לר' יהוסף הלוי
 הנגיד בנו ונשא אותו רב יהוסף הלוי הנגיד בממוץ והלך אליו לגראנטא. והיה הולך ושב
 מקורטובא לגראנטא. ובגראנטא היה ביום השמד נעשה לו נס ונצל. ואח"כ קנה ספרים הרבה
 מאד כי עשיר גדול היה ומספרי הנגיד שנתפזרו בכל הארצות קנה הרבה מאד והוא חבר ספר
 גדול וקרא שמו קופת הרוכלים. ופירש בו מהלכות קשות שבתלמוד הרבה מאד אבל לא
 השלימו ונפטר והוא עודנו לא נשלם. והיה חכם בחכמת יונית ובן ל"ד שנה כשיצא טבעו
 בעולם ונסמך ברבנות ונשיאות בשנת תתכ"ט. כי מלך ישמעאל הנקרא אלמתעמד שמו לשר
 בביתו ובהיכלו שהיה שומע לו בחכמת האיציטגינות שהיה יודע מוסף על תורתו ועמד
 בגדולתו כמו כ' שנה ונפטר במדינת גראנטא בניסן שנת תתנ"ד לאחר שהרביץ תורה
 והעמיד תלמידים הרבה ועשה טובות גדולות לישראל ונ"ט שנים היו ימי חייו והוא זקננו
 אבי אמנו. ראב"ד ספר הקבלה

Rav Yitzchak ben Baruch ben Yaakov bar Baruch ibn Albaliah was from the community of Cordova. Before that, his forefathers lived in the community of Merida. When Titus conquered Jerusalem, his general who was appointed over Spain asked him to send [to Spain] from the nobility of Jerusalem. He sent him some of them. Amongst them was a man who made the curtain [in the Temple] and who was an expert in silk handiwork. His name was Baruch. He stayed in Merida where he fathered children. At one time Merida was a large community. Rabbi Meir ben Beivash told me that he saw a manuscript from Rav Saadyah Gaon, of blessed memory, upon which was written: To the community of Cordova, Elvira, Lucena, Bagana, Kalsana, Seville, and Merida, the great city, and all the surrounding cities. Because of the wars, Merida was destroyed and the forefathers of Rav Yitzchok ibn Albaliah went into exile and settled in Cordova. They became some of the most prominent leaders of the city. Rav Yitzchak was born in Iyar of the year 1035. He was always a seeker of wisdom and a lover of Torah. A great scholar came to Cordova from France by the name of Rabbi Prigoras. Rav Yitzchak did great favors for him and supplied him with all of his needs. He decided to stay with him and [Rav Yitzchak] learned from him. R. Shmuel HaNagid loved [R. Yitzchak] while [R. Yitzchak] was only a child. He used to send him seforim and gifts and command him to try and read them. R. Shmuel HaNagid passed away in the year 1055. Rav Yitzchak [then] sent a pamphlet on the Sod HaIbbur (the calculations for the calendar) to R. Yehosef HaNagid HaLevi, his son. R. Yehosef HaLevi showed his esteem by sending him money. [R. Yitzchok started] coming to him to Granada. He would constantly come back and forth from Cordova to Granada. He happened to be in Granada at the day of the terrible massacre, but he was miraculously saved. Afterwards, he started acquiring many seforim, for he was very wealthy, and he managed to acquire a great many of the seforim of the Nagid which [in the aftermath of the pogrom] were scattered throughout the world. He composed a great work titled "Kupas HaRochlim" in which he explained many of the most difficult legal sections of the Talmud. He, however, was not able to complete it before he died. He was a scholar in secular knowledge [as well]. His renown spread throughout the world when he was [but] thirty four years old when he was appointed to the Rabbinat and leadership [of the community] in the year 1069. This [rise to power] was as a result of his being called by the Moslem king [of Seville], al Mutamid, to be his minister at his home and palace, for he had heard of his expertise in astrology which was in addition to his knowledge of Torah. He was in that position for a period of twenty years. He died in the city of Granada in Nisan of the year 1094 after he had spread Torah and established many disciples and had done much good for the Jewish people. He lived to be fifty nine. He was our grandfather, the father of our mother. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

VIII. Rav Baruch Albaliah

A.

ומגדולי תלמידיו של ר' יצחק [אלפאסי] היו רב יוסף בר' מאיר הלוי ור' ברוך בר' יצחק. . . . ור' ברוך בר' יצחק בן אלבאליה נולד גם הוא באדר ראשון שנת ד' תתל"ז ששניהם בשנה אחת נולדו וקבל מאביו רב יצחק וקודם פטירת רב יצחק אביו היתה מחלוקת בינו ובין רב יצחק אלפאסי וכן היתה מחלוקת גדולה בין רב יצחק בר' יהודה אבן גיאת ובין ר' יצחק אלפאסי וכשנפטר ר' יצחק בר' ברוך היה רב ברוך כבן י"ז והוא סח לי שבשעת פטירת אביו קרא אותו ולחש באזנו שלא היה יכול לדבר דברים נשמעים ואמר לו לך לר' יצחק אלפאסי ואמור לו שהרי אני יוצא מן העולם הזה ונכנס לעולם הבא וכבר מחלתי לו על כל הדברים קשים שדבר לי בין בכתבים בין בעל פה. וכן אני מפייס ממנו שיעשה כך וילמוד אותך.

ועמוד לפניו יודע אני שיעשה לך טובה הרבה מאד וילמוד אותך בכל לבו. ואחר שקברתי את אבא מרי הלכתי אליו לאליסנא ודברתי אליו כל דבריו שצוני ובכה רב יצחק בן אלפאסי והגדיל בבכי וחזר לנחמני ולדבר על לבי ואמר לי אם מת אביך ז"ל אני אהיה לך לאב ואתה תהיה לי לבן ועמדתי בביתו עד למדתי לפניו כל התלמוד. וכשמת רב יצחק בן אלפאסי טבעם של זוג זה של ר' יוסף הלוי ור' ברוך בר רב יצחק היה פושט ויוצא בכל הארץ והיה רב ברוך זה יודע חכמת יונית מוסף על תורתו וחכמתו והעמיד תלמידים הרבה ואני הקטן שבכולם והוא נפטר בסוף אלול שנת ד' תקפ"ו והאריך ימים אחריו רב יוסף הלוי ז"ל כמו ט"ו שנה ואין לו שני בדורו ודורו הוא הדור שלישי ברבנות. ראב"ד ספר הקבלה

Among the greatest of Rav Yitzchak [Alfasi's] disciples were Rav Yosef b. R. Meir HaLevi ibn Migash and Rav Boruch b. R. Yitzchak [Albaliah]. . . . Rav Baruch b. R. Yitzchak ibn Albaliah was also born [together with R. Yosef ibn Migash] in the first month of Adar in the year 1077, as they were born together in the same year. He received instruction from his father, Rav Yitzchak [Albaliah]. Before the death of Rav Yitzchak, his father, there was an argument between him and Rav Yitzchak Alfasi. Similarly, there was a great argument between Rav Yitzchak b. R. Yehudah ibn Gias and Rav Yitzchak Alfasi. When R. Yitzchak b. R. Baruch passed away, Rav Baruch was seventeen years old. He told me that at the time of his father's passing, he called him and whispered in his ear, for he wasn't able to speak audibly. He told him, "Go to Rav Yitzchak Alfasi and tell him that I am leaving this world and entering the next. I have already forgiven him for all the harsh things that he said to me whether in writing or verbally. Similarly, I ask of him that he also do so and teach you. Stand before him. I know that he will do for you a very great favor and teach you [Torah] with all of his heart." [R. Baruch continued on to tell me:] After I buried my father, my master, I went to him to Lucena and told him all that my father had commanded me. Rav Yitzhak b. Alfasi cried without stop. He came back [to himself] and began to console me and to speak words that made a deep impression upon my heart. He told me, "If your father, of blessed memory, died, [don't worry, for] I will be for you a father and you for me a son." I stood in his house until I had studied in his presence the entire Talmud.

When Rav Yitzchak ibn Alfasi died, the renown of that pair, Rav Yosef HaLevi and Rav Baruch bar Rav Yitzchak, spread throughout the land. Rav Baruch knew Greek wisdom in addition to his Torah knowledge and [general] wisdom. He established many disciples. I am the smallest of them all. He passed away at the end of Elul in the year 1126. Rav Yosef outlived him fifteen years. [During that period] he had no one of his caliber in his generation. His generation is the third generation of Rabbanus (Rishonim). **Raavad - Sefer HaKabbalah**

B.

שאו שלוי לרב הדור נשיאו, נשיא עדה בחיר מועד קריאתו
 שלוי תורה ולומדיה אשר בו, תקומתם והנשואם בשיאו
 קראו הזמן חכם ונבון, ולו הבין קראהו נביאו
 נוה צדק אשר צדק סביבו, ובית קדש אשר חכמה מלאו
 רב יהודה הלוי

IX. Rav Yosef ibn Migash

A.

ורב יוסף בר' מאיר אבן מגאש נולד באדר ראשון שנת ד' תתל"ז והיה רב מאיר אביו תלמיד חכם ונשוא פנים והיה ר' יוסף [הורו] הוא היה הבורח ממדינת גרנאטה מלפני המלך בדיס כמו שהזכרנו למעלה. והיה עובד עבודת המלך אבו עבאד. ומנערותו של רב יוסף הלוי היה מכיר בו ר' יצחק בר' ברוך שאדם גדול יהיה בחכמה והיה משתדל לר' מאיר ללמדו ביום ובלילה שהיו שניהם אוהבים זה את זה כנפשתם ר' יצחק בר' ברוך ור' מאיר הלוי אבן מגאש. וכשנכנס ר' יצחק בן אלפאסי לספרד ונתיישב באליסנה הלך ר' יוסף הלוי אליו ממדינת אשביליא והוא עודנו נער כבן י"ב שנה ועמד לפניו כמו י"ד שנה ללמוד יומם ולילה והיה לו לרב יצחק לבן נבון והגדילו בחכמה וסמכו קודם פטירתו וכתב לו ספר שאפילו בדורו של משה רבינו לא אישתכח דאילו בדורו של משה כתיב הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים וכת' בתריה ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא כתי' בהו דלא אשכח והוא היה חכם ונבון. ואחר פטירת רב יצחק אלפסי ישב רב יוסף הלוי ן' מגאש על כסאו מחדש סיון של שנת ד' תתס"ג עד אייר של שנת ד' תתק"א ל"ח שנה ובכולם היתה תורתו אומנתו וטבעו יצא מספרד עד מצרים ועד בבל ובכל הארצות ומוסף על חכמתו הגדולה היו מדותיו מעידות בו שהוא מזרע משה רבנו ע"ה שענו מאד היה מכל האדם ונתן לו הקב"ה רחבת לב והיה עובר על מדותיו ועובר על פשע והקב"ה יגמלהו כל הטובה אשר עשה לישראל אמן. ראב"ד – ספר הקבלה

Rav Yosef ben Rav Meir ibn Migash was born in the first month of Adar in the year 1077. Rav Meir, his father was a talmid chacham and was well respected. Rav Yosef, [R. Meir's father,] was the one who fled from the city of Granada from king Badis, as we had mentioned earlier. [There, in Seville,] he served the king, Abu Abad. From the time [R. Yosef] was a child, Rav Yitzchak b. Rabbi Baruch recognized that he would grow up to be a giant in wisdom. [R. Yitzchak] prevailed upon R. Meir that he provide teachers for [R. Yosef] day and night. [He took such an interest in the child] because both Rav Yitzchak b. R. Baruch and R. Meir HaLevi were fast friends. When Rav Yitzchak ibn Alfasi immigrated to Spain and settled in Lucena, Rav Yosef HaLevi traveled from the city of Seville [to study under him]. He was then only a child of twelve years old. He stood before [R. Yitzchak] for fourteen years and studied [in his presence] day and night. [In essence] he became for Rav Yitzchak a son, [full of] understanding, which [R. Yitzchak] nurtured with wisdom.

Before he died, [R. Yitzchak] appointed him to fill his position. In the approbation that he composed for [Rav Yosef] he wrote that a person of the stature [of Rav Yosef] did not exist even in the generation of Moses. For, of the generation of Moses, it is written: Get you from each one of your tribes, wise men and understanding, and full of knowledge, (Deuteronomy 1:13) and then it follows: So I took the heads of your tribes, wise men and full of knowledge. (Ibid. 15) while men of 'understanding' he could not find, whereas [Rav Yosef] was wise with understanding. After the death of Rav Yitzchak Alfasi, Rav Yosef occupied [R. Yitzchak's] position [as Rosh Yeshiva] from Sivan of 1103 to Iyar of 1141, a period of thirty eight years.

During that whole period, the study of Torah was his sole occupation. His renown spread from Spain to Egypt and Babylon, and to all the lands. In addition to his great wisdom, he possessed refined character traits that bore testimony that he was a descendant of Moshe Rabbainu, of blessed memory. He was the most humble of all men. The Holy One, blessed be He, granted him an open heart and he would forego taking revenge and would forgive those who hurt him. May the Holy One, blessed be He, reward him for all that he did for the Jewish people. Amen. **Raavad - Sefer HaKabbalah**

B.

כי לב האיש ההוא מבעית למי שיסתכל בדבריו ועומק שכלו בעיון עד אשר כמעט נאמר בו וכמוהו לא היה מלך כמנהגו ודרכו. רמב"ם בהקדמה למשניות

For those who have seriously studied his words and the depth of his intelligence, [it is evident that] the intellectual capacity of that man was so astounding that it may be said of him (Kings II 23:25): And equal to him there was no king who preceded him. **Rambam's Introduction to his commentary to the Mishna**

C.

[רב יצחק אלפסי] העמיד תלמידים הרבה לאין קץ ומגדוליהם ר' אפרים והרב ר' יוסף הלוי אבן מיגאש. והרב יוסף הלוי הפליג בפ' התלמוד בפי' מלא ובפסקים אמתיים יש מהם אתנו פי' מסכת שבועות ופי' מסכת ב"ב.

Rav Yitzchak Alfasi established many disciples, too numerous to count. From his greatest disciples were Rabbainu Ephraim [of Kila Chamad] and HaRav Rabbainu Yosef HaLevi ibn Migash. Rav Yosef HaLevi made unusual contributions [to our knowledge] with a comprehensive commentary on the Talmud and with true and reliable legal decisions. We have in our possession his commentary to Shavuous and Bava Basra. **Meiri in his preface to Avos**